

Ημερίδα

«Αισθητικοποιώντας το Πολιτικό: Παρεμβάσεις για την Ουτοπία, τον Κοσμοπολιτισμό και τη Φαντασμαγορία»

Πέμπτη, 3 Νοεμβρίου 2016

Ιστορικό Αρχείο Πανεπιστημίου Αθηνών (Σκουφά 45)

Διοργάνωση:

Λέανδρος Κυριακόπουλος, μεταδιδακτορικός ερευνητής (Κέντρο Έρευνας για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες)

Η ημερίδα πραγματοποιείται στο πλαίσιο μεταδιδακτορικής υποτροφίας του ερευνητή κ. Λέανδρου Κυριακόπουλου από το Κέντρο Έρευνας για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες (ΚΕΑΕ, www.rchumanities.gr) για το έτος 2016.

Εναρκτήρια εισήγηση:

Λέανδρος Κυριακόπουλος, «Αισθητική της ζωής και του δημόσιου χώρου στη psytrance φαντασμαγορία»

Καλησπέρα σε όλους/όλες, είναι μεγάλη μου χαρά που βρίσκομαι εδώ και προλογίζω την ημερίδα με τίτλο *Αισθητικοποιώντας το Πολιτικό: Παρεμβάσεις για την Ουτοπία, τον Κοσμοπολιτισμό και τη Φαντασμαγορία*, μια ημερίδα που γίνεται στα πλαίσια του κύκλου μεταδιδακτορικών σπουδών του Κέντρου Ερευνών για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες και ειδικότερα στα πλαίσια της προσωπικής μου έρευνας ως υπότροφου.

Το ερώτημα της Αισθητικοποίησης της Πολιτικής που αποτελεί προβληματική της ημερίδας διαπερνά πράγματι με πολλαπλούς τρόπους την έρευνά μου, ωστόσο δε βρίσκεται ποτέ στο κέντρο της ανάλυσης – όπως ίσως συμβαίνει και με το ευρύτερο έργο του φιλοσόφου Βάλτερ Μπένγιαμιν, ο οποίος εισήγαγε την έννοια – προκύπτει όμως ως απορία στην προσπάθεια κριτικού αναστοχασμού και συγκειμενοθέτησης των ουτοπικών εικόνων που διαπερνούν τις πρακτικές ευφορικού κοσμοπολιτισμού, χημικού συμποσιασμού και πολυήμερου καρναβαλισμού των ατόμων που αποτελούν το πεδίο μου. Το ερώτημα της *Αισθητικοποίησης της Πολιτικής*, τόσο ως ενέργημα τεχνο-αισθητικής όσο και ως προϊόν που μετέχει σε διαδικασίες συναισθηματικών ταυτίσεων έγινε ένα όχημα για να αφαιρέσω το ερευνητικό μου πεδίο από τις δικές του αισθητικές συνδηλώσεις και να το εντάξω σε ερωτήματα που αφορούν τη συγκρότηση του καθημερινού στη νεοτερικότητα.

Το ερώτημα όπως τέθηκε από τον Βάλτερ Μπένγιαμιν, ούτως ή άλλως, αφορά εν πολλοίς. τη δυνατότητα πύκνωσης ενός πολιτικού διακυβεύματος σε ένα μαζικά

αναπαραγωγίμο τεχνούργημα· ερώτημα που αναγνωρίζει την ανάπτυξη των τεχνικών συμβολοποίησης του αισθητού και τεχνολογιών αναπαραγωγής και κυκλοφορίας των τεχνουργημάτων, τεχνουργήματα που κανονικοποιούν στην αντίληψη μέσα από τη συνεχή τους παρουσία συγκεκριμένες παραστάσεις-εικόνες του κόσμου, ενισχύοντας τελικά τις ενδεχόμενες ταυτίσεις και νομιμοποιώντας την φαντασία της ουτοπίας.

Επιτρέψτε μου να σας μιλήσω για την έρευνά μου για να δούμε πως το ερώτημα της αισθητικοποίησης της πολιτικής αποκτά νόημα στα συγκεκριμένα τουλάχιστον συμφραζόμενα. Το πεδίο αναφοράς μου – το εθνογραφικό μου πεδίο – αφορά τα μαζικά φαντασμαγορικά φεστιβάλ της ηλεκτρονικής μουσικής psychedelic trance – ένα ρίζωμα που ξεκίνησε από το ευρύτερο μουσικό κίνημα του rave, όπως εκδηλώθηκε τη δεκαετία του 1980, ωστόσο, ένα μουσικό ρίζωμα που σχετίζεται με την ιδιαίτερη ιστορία της Γκόα στην Ινδία όπως προέκυψε σταθμός συνάντησης και ξεκούρασης για τους πλάνητες, περιηγητές και δυτικούς εκπατρισμένους, οι οποίοι άρχισαν να ταξιδεύουν κατά μεγάλα κύματα από τη δεκαετία του 1960 και έπειτα.

Τα φαντασμαγορικά φεστιβάλ που άρχισαν να αποκτούν μαζικότητα από το 2000 και έπειτα, και ιδίως την περίοδο του 2010 που έκανα την επιτόπια έρευνά μου, είναι κρίσιμα στο ότι αποτελούν σύμπτωμα μια σειράς διαφορετικών γενεαλογιών που αφορούν αυτό που ο φιλόσοφος Μάριο Περνιόλα αναφέρει ως *αναστάτωση των σχέσεων μεταξύ πραγματικού και φανταστικού* λόγω της έντασης στη διαλεκτική της μαζικής απόκρισης στους νεοτερισμούς στην τέχνη και τις τεχνικές συμβολοποίησης και επικοινωνίας αισθήσεων και συναισθημάτων. Θα αναφέρω ονομαστικά τρεις που θεωρώ πως είναι απαραίτητες για την κατανόηση της psytrance φαντασμαγορίας:

Τον πειραματισμό στην παραγωγή ήχων και αρμονικών, όπως ξεκίνησε με το κίνημα του μοντερνισμού στη μουσική στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, όπου μέλημα ήταν η αποξένωση του ακροατή από τα οικεία του συμφραζόμενα μέσω της δημιουργίας νέων ηχητικών αναφορών· ένας πειραματισμός που με την ανάπτυξη των γεννητριών ήχου οδήγησε και στη δημιουργία της ηλεκτρονικής χορευτικής μουσικής. Για να καταλάβουμε, δηλαδή, την σύγχρονη ηλεκτρονική χορευτική μουσική χρειάζεται να έχουμε στο νου μας ότι ο πειραματισμός με τα ηχητικά αναφερόμενα ενσάρκωσε τις φουτουριστικές και όχι μόνο εικόνες του μεταπολεμικού κόσμου δημιουργώντας μιμητικά νέα συμφραζόμενα: και συγκεκριμένα αυτό που είναι γνωστό ως ηχοτοπίο.

Τη χρεοκοπία των μεγάλων προπολεμικών ιδεολογικών αφηγήσεων λόγω της ριζοσπαστικής κριτικής στο πρόταγμα της προόδου που επήλθε μετά τον Β ΠΠ. Δεν μπορούμε να δούμε την έξοδο των νέων από τις χώρες της Δύσης προς την Ανατολή, ξέχωρα από την κριτική στον Δυτικό πολιτισμό: Για την ιστορία αποικιοκρατίας, για την ηθική της ιδιωτικότητας στις σχέσεις, για την καθημερινότητα εργασίας και την παραγωγικότητα του σώματος. Για τον Θίοντορ Ρόζακ, ο οποίος εισήγαγε τον όρο *αντικουλτούρα* σε μια προσπάθεια να ιστοριοποιήσει το πνεύμα αντικομοφορμισμού της εποχής του 1960, αυτή η έξοδος ήταν μια ενσώματη πολιτική πράξη σε μια εποχή που γνώριζε μια απaráμιλλη για την ιστορία της Δύσης οικονομική ευημερία και συγχρόνως έναν κληρονομημένο από τον πόλεμο κομοφορμισμό. Αυτή η ταλάντωση ανάμεσα σε ένα όργιο ουτοπικών εικόνων για το μέλλον και την άρνηση επανάληψης των προπολεμικών τρόπων ζωής ήταν που οδήγησε ένα πλήθος νέων να αναλάβει το

εγχείρημα νομαδισμού, εξερεύνησης του κόσμου, ανακάλυψης της αποκαλυπτικής διαφοράς και γνωριμίας με το αρχέγονο και πριμιτιβιστικό.

Ο χάρτης των psytrance συγκεκριμένα φεστιβάλ που έχει στηθεί 40 χρόνια μετά, είναι αποκόμμα αυτού του δικτύου κυκλοφορίας πλάνητων και travelers, ουτοπικών ιδεών και εξωτικών εικόνων, ήχων και ναρκωτικών, και ο οποίος χάρτης περιελάμβανε εκτός από την Γκόα, την Ιμπίθα και την Εσαουίρα, μαζί με το Λονδίνο, το Βερολίνο και το Σαν Φρανσίσκο. Παρόμοια και η ανάπτυξη του μουσικού στιλ της goatrance όπως λεγόταν αρχικά, στην Γκόα, όπως και άλλων στιλ ηλεκτρονικής μουσικής στο Ντιτρόιτ ή το Μπρίστολ της Μ.Β. έγινε μέσω της συνεχούς ανανέωσης της επιθυμίας εξωτικής φυγής, καρναβαλισμού, υπέρβασης και αποκάλυψης από τις καλλιτεχνικές καινοτομίες και πειραματισμούς στις τεχνολογίες μουσικής: Το μπιτ, τα επαναλαμβανόμενα μοτίβα, οι διαστημικοί ή μεταλλικοί ήχοι είναι προϊόντα των αναπάντεχων συναντήσεων μεταξύ των τεχνικών αναπαράστασης και της επιθυμίας για αισθητική και αισθηματική συνταύτιση σε έναν άλλον χώρο. Η εκστατική rave μουσική με μία έννοια, αποτελεί ένα τέτοιο ιστορικό προϊόν της ανανέωσης της επιθυμίας διασκέδασης στο πρότυπο της εφήμερης ουτοπίας και εντός των τεχνολογικών καινοτομιών στην παραγωγή χορευτικών ηχοτοπίων.

Δεν είναι τυχαίο μάλιστα, που οι κυρίαρχες αναγνώσεις του rave πάρτι στις αρχές της δεκαετίας του 1990, την εποχή μετά τις «υποκουλτούρες», αντέδρασαν σπασμωδικά σε αυτή την επιθυμία αποκαλυπτικής διασκέδασης. Εκεί όπου με το κίνημα του πανκ, η βεβήλωση του προσώπου της Βασίλισσας, η βρωμιά, το κάλεσμα σε κάθε είδος αναρχίας και η αδιαφορία στην πολιτική, ερμηνεύτηκαν ως συμβολική ενσάρκωση μιας στάσης ζωής στη δημόσια σφαίρα – λόγω ταύτισης σημαίνοντος-σημαινόμενου – η rave ψυχαγωγία ταυτίστηκε με τη σκοτεινή επαναληψιμότητα της τεχνο-αισθητικής της και το άτομο φάνηκε να εξαφανίζεται στην εφήμερη αισθητηριακή προσομοίωση που προοιωνίζει.

Για να κατανοήσουμε την psytrance αισθητική και τον βιωματικό σχηματισμό στον οποίο ανταποκρίνεται, θα αναφέρω και μια τρίτη γενεαλογία που δεν έχει αποκτήσει ποτέ αξία μελέτης στην ακαδημαϊκή σκέψη: αυτή των ψυχοτρόπων ουσιών, εννοώντας την ιστορία πειραματισμού με τη δυνατότητα τεχνολογικής αναπαραγωγής μιας αντίληψης κόσμου.

Η Σούζαν Μπακ-μορς, αντλώντας από το *Έργο Τέχνης* του Μπένγιαμιν καθώς κι από την νευρολογική ανάγνωση της σύγχρονης εμπειρίας που κάνει, θα μιλήσει για την ανάπτυξη της *αναισθητικής του σώματος*· για την οποία τα οπιούχα σκευάσματα της φαρμακευτικής εταιρίας Bayern έπαιξαν καθοριστικό ρόλο. Η οποία αναισθητική καθώς συνδέεται με την ιατρική μέριμνα να προφυλαχτεί ο οργανισμός από το σοκ της χειρουργικής επέμβασης, ανταποκρίνεται στον τρόπο που οργανώνεται η εμπειρία στη νεοτερικότητα. Για τον Μπένγιαμιν, η εμπειρία στη νεοτερικότητα οργανώνεται μέσα από τον επαναλαμβανόμενο κλωνισμό του σώματος, το οποίο σώμα για να προστατευτεί από τον όποιο κλωνισμό χαράζει στη συνείδηση ένα ίχνος ώστε να επαναθυμηθεί αντανακλαστικά το συμβάν εκείνο, και να μη γίνει τραυματικό. Η Μπακ-Μορς θα πει πως ακριβώς για αυτό, το βιωματικό συμβάν, ως αισθητηριακός σχηματισμός που μπορεί να επαναληφθεί, σχετίζεται άμεσα με την αισθητική· την

αισθητική ως πολιτισμική μορφή και προϊόν που, τρόπον τινά, μπορεί να εκφράσει έναν αισθητηριακό σχηματισμό ή μια συναισθηματική δομή μέσω μιας εικόνας.

Και άλλες ουσίες προέκυψαν από τους χημικούς νεοτερισμούς στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και αρχές του 20^{ου} – την περίοδο που ο Μπένγιαμιν αναφέρει ως ακμή του καπιταλισμού. Η γνωστή, μάλιστα, ουσία XTC που σημαδεύει την μαζική ανάπτυξη της rave μουσικής – λόγω των αισθημάτων ευφορίας και διέγερσης, αυτοκυριαρχίας και αυτοπεποίθησης, συμπάθειας και ενσυναίσθησης· ήταν δημιούργημα της εταιρίας Merck το 1912, με φήμες για την ευρεία χρήση της στον Α ΠΠ, ως αγχολυτικό και αντιορεκτικό. Εικόνες υπερ-ανθρώπων με οξυμένες της αισθήσεις, ακούραστων και με αυτοπεποίθηση, οδήγησαν στην παραγωγή μιας ουσίας που μέσα στις πολλαπλές της χρήσεις, έγινε και συστατικό ενός συναισθηματικού σχηματισμού ψυχαγωγικής υπερβατικότητας: της rave διασκέδασης.

Δεν υπάρχει, ωστόσο, καλύτερο παράδειγμα ουσίας που να συνοψίζει τους χημικούς νεοτερισμούς του 20^{ου} αιώνα, να φωτίζει τη μμητική σχέση τεχνολογικής αναπαραγωγής και διαλεκτικών εικόνων, και, όσο μας αφορά, που να εντοπίζει την psytrance φαντασμαγορία στην ιστορία της αισθητικής, από το LSD· ένα σκεύασμα που φτιάχτηκε το 1938 από την Sandoz-Novartis. Και επιμένω να εξετάζουμε τις διαλεκτικές εικόνες αντί τους σκοπούς των ερευνών για να κατανοήσουμε το τελικό αποτέλεσμα μεταβολής της αντιληπτικής οργάνωσης των αισθητήριων προσλήψεων για την οποία φημίζεται το LSD. Οι σκοποί των ερευνών αφορούσαν τη σύνθεση ενός διεγερτικού για το κυκλοφοριακό σύστημα (ενός αναληπτικού) όμως έλαβαν χώρα πάνω στον εκτενή πειραματισμό με ψυχοτρόπα φυτά. Αλλά τα φυτά αυτά, που είναι τα φυτά δύναμης των φυλετικών πολιτισμών, απέκτησαν αξία έρευνας στα τέλη του 19^{ου} αιώνα εντός του ρομαντισμού για τις χαμένες πλέον πρωτόγονες κοινωνίες, και δε μπορούν να διαχωριστούν από τις διαλεκτικές εικόνες περί αρχέγονων γνώσεων. Ως επιστροφή του πριμιτιβισμού στη νεοτερικότητα, οι γνώσεις αυτές αντανακλούν φαντασιακά τα όρια του δυτικού πολιτισμού και μέσα στην αποικιακή φαντασίωση της εξερεύνησης του αγνώστου γίνονται νέες οδοί για την ανάπτυξη και την πρόοδο.

Ο Άρουν Σαλντάνα – πολιτισμικός γεωγράφος που ερεύνησε την psytrance μουσική σκηνή στην Γκόα και εξετάζει την ψυχεδελική αισθητική και τη σχέση της με το σχέδιο της νεοτερικότητας – θα διακρίνει στην καλλιτεχνική απεικόνιση του ψυχεδελικού προτύπου την σύμπτωση της εικαστικής φιλοσοφίας του σουρεαλισμού με την αναπαραστατική ακρίβεια των φράκταλς – των μορφοκλασματικών μοτίβων. Στην ψυχεδελική αισθητική, ο σουρεαλισμός, το τελευταίο κίνημα μοντερνισμού που απεικονίζει τον κόσμο μέσα από τις ονειρικές, βαθιά ψυχολογικές, και αρχετυπικές ποιότητες του ανθρώπου, αναζωογονείται μέσω της μορφοκλασματικής απεικόνισης του κόσμου, η οποία αναφέρεται στην εμπειρία του χάους και της σχετικότητας· στον κανόνα του επιστημονικού παραδείγματος της εποχής μας. Η ψυχεδελική αισθητική, έτσι, ανταποκρίνεται εικαστικά στην εντύπωση κόσμου από το LSD ενσωματώνοντας τόσο την ουτοπία του νέου παραδείγματος (ένας κόσμος μόνιμως σε κίνηση και πέρα της ανάγκης για έλεγχο) όσο και το εκπαιδευτικό πρόταγμα του σουρεαλισμού – να έρθουμε σε επαφή με τις ονειρικές, αρχέγονες πλευρές μας.

Αν η αντιληπτική οργάνωση των περιβαντολλογικών ερεθισμάτων συμβαίνει, όπως θεωρεί ο Μπερξόν, ανακλαστικά μέσω μιας ενεργητικής μνημονικής μηχανικής, και η δυνατότητα επανάληψης ενός αισθητηριακού σχηματισμού συμβαίνει μέσω της αφύπνισης ενός συνειδητού και για αυτό εκφράσιμου αισθητικού προτύπου, τότε η αντιληπτική έκταση που πυροδοτείται με την κατανάλωση LSD, υφάινεται καταρχήν με υλικό έρεισμα τη νοσταλγία μιας πλήρης πνευματικότητας και ολιστικής γνώσης, και εντός εικόνων για φανταστικές πραγματικότητες που υποτίθεται πως λείπουν – όπου τα πράγματα ρέουν και δεν είναι σταθερά, είναι πολύχρωμα και όχι γκρι. Αισθητικά πρότυπα που οργανώνονται μέσω ενός αρχαιακού, τρόπον τινά, συνόλου τεχνικών και στιλιστικών τεχνοτροπιών που στο νεότερικό φαντασιακό παρουσιάζονται να ψηλαφούν τα όρια του καθημερινού επιχειρώντας να τα υπερβούν. Όπως είναι το γκροτέσκο, όπου η εντύπωση κόσμου εκδηλώνεται με υπερβάλλουσες καμπύλες και εξογκώματα· ο σουρεαλισμός, όπου η συνείδηση στήνεται μέσω παράδοξων συσχετισμών και εξίσου παράλογων νοημάτων· ή το μοντάζ, όπου η ροή του χρόνου αποκόπτεται από την ιστορική συνέχεια και η ζωή βιώνεται σα να ζεις μια ταινία. Η αντιληπτική οργάνωση από το LSD γίνεται μέσω τέτοιων μνημονικών εικόνων και ερμηνευτικών συσκευών.

Είναι, μάλιστα, αυτή η φαντασία εναλλακτικών πνευματικότητων και άλλων πραγματικοτήτων ως υπόσχεση του ψυχεδελικού αισθητηριακού σχηματισμού, που διαπερνά τις κυρίαρχες αναγνώσεις του psytrance δρώμενου, ειδικά την περίοδο από το 2000 και έπειτα – την περίοδο της μαζικής αναγνώρισης του φαντασμαγορικού psytrance φεστιβάλ ως ένα τελευταίας τεχνολογίας, και-όποιος-αντέξει, και ως εκ τούτου στα όρια της νομιμότητας, ψυχεδελικό τσίρκο. Το psytrance δρώμενο, σε αυτές τις πιο πρόσφατες αναγνώσεις, μετά το πάρτι ως *ένρηξη νοήματος*, ερμηνεύεται σαν μια *προσωρινά αυτόνομη ζώνη*, όπως θα έλεγε ο Χακίμ Μπέι ή μια *ετεροτοπία* όπως προτείνει ο Φουκώ, η οποία είναι τέτοια ακριβώς λόγω της οριακής κατάστασης στην οποία εισέρχεται το άτομο μέσω του χημικού psytrance καρναβαλισμού – την κατανάλωση ουσιών και τον ασταμάτητο χορό – δηλαδή σε μια κατάσταση όπου υπερβαίνονται οι νόρμες του καθημερινού και δημιουργούνται νέοι αυθόρμητοι κοινοτισμοί.

Αυτό που υποστηρίζω μέσα από την έρευνά μου, όμως, είναι ότι το εγχείρημα χημικού πειραματισμού με τα φυτά δύναμης του πολιτισμικού άλλου δεν δημιουργεί, μέσω του psytrance βιωματικού σχηματισμού, ένα είδος τεχνο-σαμανισμού, ο οποίος επιτρέπει τη λύτρωση από τις απο-μαγευτικές δυνάμεις του καπιταλισμού και την επανα-θύμηση μιας δήθεν χαμένης πνευματικότητας, όπως με διάφορους τρόπους έχει υποστηριχτεί. Κατά την αναγνώριση των διαλεκτικών εικόνων και της μιμητικής τους σχέσης με τα τεχνικά μέσα, οφείλουμε να λάβουμε πολύ σοβαρά τη διαπίστωση του Μπένγιαμιν για την απόσταση που δημιουργείται μεταξύ των δύο. Όπως θα πει ο Έντουάρντο Καντάβα στην εργασία του για την φωτογραφία, το συμβάν προς μίμηση δεν έρχεται ποτέ αυτό καθαυτό αφού έχει ήδη αποκοπεί από τα συμφραζόμενα του. Αυτό με το οποίο έρχεται το υποκείμενο σε επαφή είναι οι εικόνες που κάνουν το συμβάν επιθυμητό και οι μηχανισμοί αναπαραγωγής του. Θα εμβαθύνω περισσότερο στο πεδίο μου για να εξετάσουμε σε τι ακριβώς αναφέρονται αυτοί.

Η εθνογραφική μου ενασχόληση με τα psytrance φεστιβάλ ξεκίνησε το 1999 – όταν έγινε το θρυλικό πια Solipse στην Ουγγαρία, στο οποίο συναντήθηκαν 30.000 rave καρναβαλιστές, θιασώτες της psytrance μουσικής, travelers, θαμώνες της Γκόα για να γιορτάσουν την ολική έκλειψη ηλίου σε ένα χημικό πάρτι που κράτησε μία εβδομάδα. Δεν έτυχε να βρεθώ εκεί, όμως από τότε άρχισαν να κυκλοφορούν φήμες και ευφάνταστες ιστορίες, σε παρέες στην Ελλάδα, για ένα εξωπραγματικό πάρτι που κόμιζε την παράδοση της Γκόα. Και δεν είναι τυχαία αυτή η σύμπτωση πολυήμερου φεστιβάλ και αυθεντικότητας στον psytrance εορτασμό· και δεν παρατηρείται μόνο στην Ελλάδα ούτε μόνο στις δικές μου αναφορές. Η φεστιβαλική κουλτούρα η οποία είχε χάσει στη δεκαετία του 1980 την αύρα του αντικοφορμισμού ανανεώθηκε με τη rave μουσική και ακόμα περισσότερο με την psytrance μουσική, καθώς ενσωμάτωσε την εμπειρία ταξιδιού και αποκαλυπτικής αλήθειας, και την επιθυμία για έναν κόσμο εξωτικό, απομονωμένο, όπου όλοι/ες θα είναι ελεύθεροι για μερικές έστω μέρες να κάνουν ότι θέλουν, και φυσικά να ζήσουν το ψυχεδελικό παραμύθι.

Ήταν μια περίοδος, μάλιστα, που αδυνατούσαν να επαναληφθούν τα πρώτα rave πάρτι στην Γκόα τα οποία την κατέστησαν διάσημη διεθνώς ως ναρκοτουριστικό προορισμό. Από το 1992 και μετά, όπου η goatrance έγινε γνωστή ως καινοτόμο στιλ στην ηλεκτρονική μουσική σκηνή και μέχρι και το τέλος της δεκαετίας του 1990, η ταυτόχρονη ανάπτυξη του τουρισμού στην Γκόα και αστυνόμευση των πάρτι από τις τοπικές αρχές, προς όφελος ενός πιο εύπορου τουρισμού, δημιούργησαν την αίσθηση απώλειας των πρώτων εκείνων πάρτι στις χρυσές παραλίες της Γκόα – πάρτι με διαστημικούς ήχους, σκληρά μπιτ και υπό την επήρεια ουσιών, τα οποία κρατούσαν μία εβδομάδα και που πριν τελειώσουν άρχιζαν άλλα σε κάποια διπλανή παραλία. Το Solipse 1999 στην Ουγγαρία, με μίαν έννοια, σηματοδότησε την αποεδαφοποίηση της ψυχεδελικής φαντασίας του αποκαλυπτικού πάρτι, η οποία είχε ταυτιστεί με την παράδοση νομαδισμού της Γκόα, και ανακοίνωσε την κουλτούρα του φεστιβαλικού psytrance τουρισμού στην Ευρώπη.

Η σχέση μεταξύ ευφορικού κοσμοπολιτισμού και πάρτι είναι κρίσιμη για την κατανόηση της αισθητικοποίησης της ζωής και του δημόσιου χώρου στη psytrance φαντασμαγορία. Και αυτό γιατί το psytrance φεστιβάλ ως εφήμερος προορισμός που ενσωματώνει τέτοιες εικόνες διαφοράς προσκαλεί τον όποιον/α ενδιαφερόμενο/η να αναλάβει το εγχείρημα ταξιδιού και το ρίσκο της ψυχεδελικής περιπέτειας, και να εμπλακεί ενεργά με τους psytrance μυθοπλαστικούς μηχανισμούς: την κατανάλωση ουσιών και τον πολύωρο χορό στο καθολικό περιβάλλον του φεστιβάλ. Πόσο μάλλον να ταυτιστεί με τα ιδεώδη ανεκτικότητας, γνωριμίας με το ξένο και διαφωτιστικής γνώσης. Μια γκροτέσκα ίσως αφήγηση κοσμοπολιτισμού που, ωστόσο, ανήκει στον ορίζοντα ηθικής περί παγκοσμιοποιημένης πολιτειακότητας.

Το ερώτημα του κοσμοπολιτισμού έχει φυσικά τεθεί στην psytrance φιλολογία και όχι μόνο στα πλαίσια κάποιας ρομαντικοποίησης του δρώμενου ως εναλλακτικού από μια καθημερινότητα διακρίσεων, ή με όρους εκμάθησης του υποκειμένου σε μια ηθική ανοικτότητας στη διαφορά. Αντίθετα, το ερώτημα του κοσμοπολιτισμού άρχισε να τίθεται τα τελευταία χρόνια ως τρόπος κριτικής στην δήθεν καταστατική ποιότητα οριακότητας του δρώμενου. Τα ερωτήματα περί κοσμοπολιτισμού ανέδειξαν τόσο τις

μιμητικές κινήσεις ταξιδιού προς το διαφορετικό εντός της φαντασίας του εξωτισμού που κατέστησαν την Γκόα αποικία πλάνητων και χίπηδων όσο και τα υποκείμενα αυτά που μπορούν και είναι διαθέσιμα να επαναλάβουν την psytrance αυθεντικότητα.

Ο Σαλντάνα, μάλιστα, στην έρευνά του στην Γκόα, εστίασε σε αυτές ακριβώς τις μικροπολιτικές του πάρτι, όπως ρυθμίζονται γύρω από τον επιτυχημένο φαινότυπο του traveler, υποστηρίζοντας την ύπαρξη ενός ενδογενή ρατσισμού που εκδηλώνεται συγχρόνως με την επιθυμία αυθεντικότητας του psytrance καρναβαλισμού. Παρόμοια στην Ευρώπη, όπως και στην Ελλάδα, οι φιγούρες του κάγκουρα, του κλαμπάκια, του ναρκομανή, των ατόμων, δηλαδή, που αδυνατούν να ενσαρκώσουν το κοσμοπολίτικο psytrance ήθος, διαρρηγνύουν τη συναισθηματική οικειότητα που διεκδικείται με τον psytrance εορτασμό. Κατά τον ευφορικό κοσμοπολιτισμό στο δίκτυο των ευρωπαϊκών φεστιβάλ που διερεύνησα εγώ, δηλαδή, η επιθυμία αισθητικής εγγύτητας είναι ακόμα πιο έκδηλη ακριβώς επειδή αναλαμβάνεται η επανάληψη της psytrance αυθεντικότητας με την αισθητικοποίηση του τρόπου ζωής που απαιτεί. Και όσο πιο μαγευτική είναι η υπόσχεση της φαντασμαγορίας, η υπόσχεση μιας αξέχαστης ψυχεδελικής περιπέτειας, από την κάθε διοργάνωση φεστιβάλ, τόσο πιο θελκτική η ουτοπία μιας συναισθηματικής σύνδεσης.

Τα φαντασμαγορικά φεστιβάλ της Ευρώπης οργανώνονται σα να πρόκειται για μαγικά χωριά. Εγκατεστημένα σε καταπράσινα λιβάδια ή ξέφωτα, σε λίμνες και παραλίες, απομονωμένα από τα αδιάκριτα βλέμματα, και ασφαλή από κατασταλτικές διώξεις, είναι διαιρεμένα σε διακριτές ζώνες που αφορούν τον χορό, τον ύπνο και κάθε είδους ψυχαγωγία ή ξεκούραση όπως χώρους για φαγητό ή τσάι, πνευματιστικά εργαστήρια, λαβύρινθους και αγορές. Και όλα αυτά φτιαγμένα με την αισθητική των νεράιδων, των ξωτικών και των παραμυθιών. Η μεγαλύτερη όμως μέριμνα βρίσκεται στις μουσικές σκηνές, οι οποίες σαν άδυτα κυκλώνονται από τεράστια ηχοσυστήματα και καλαιοσκοπικές κατασκευές, και οι οποίες βρίσκονται σε λειτουργία για μέρες σε ένα πάρτι που φαίνεται πως δεν τελειώνει ποτέ.

Στο εγχείρημα στησίματος του psytrance ονειρόκοσμου, η αισθητικοποίηση του χώρου συμβαίνει ως μια στρατηγική επένδυση στη διαχείριση των αισθητήριων προσλήψεων μέσω της οργάνωσης των περιβαντολογικών ερεθισμάτων – με τους ήχους, τις εικόνες, την αίσθηση του τοπίου. Η Μπακ-Μορς στη μελέτη της για την φαντασμαγορία, θα εξετάσει τον τεχνικό χειρισμό των αισθήσεων σε σχέση με το σχέδιο της νεοτερικότητας και τον μύθο περί ορθολογικού ελέγχου του κόσμου. Στην επιθυμία για δημιουργία συγκεκριμένων εικόνων, και με παράδειγμα το σαλόνι του 19^{ου} αιώνα, θα δει την ανάγκη ενός χώρου οικειότητας και ιδιωτικότητας που θα προστατεύει από τους περισπασμούς της καθημερινής ζωής. Κάνει και μια εύστοχη διάκριση μεταξύ ναρκωτικών και φαντασμαγορίας (τεχνολογίες που διόλου παράδοξα αναπτύχθηκαν μαζί). Ενώ τα ναρκωτικά, υποστηρίζει, προκαλούν βιοχημικούς μετασχηματισμούς στις αισθητήριες προσλήψεις, η φαντασμαγορία περισπά τις αισθήσεις μέσω του τεχνικού ελέγχου των ερεθισμάτων. Και για αυτό, θα πει, *στη φαντασμαγορία, τα αποτελέσματα βιώνονται συλλογικά και όχι ατομικά. Καθένας βλέπει τον ίδιο κόσμο και βιώνει το ίδιο καθολικό περιβάλλον*. Ακόμα και η ίδια, δηλαδή, όταν έθετε σε διερώτηση τον ρόλο της τέχνης στην οργάνωση της

φαντασμαγορίας, δεν φανταζόταν ότι το αισθητικό πρότυπο για έναν ονειρόκοσμο θα μιμούνταν τις αντιληπτικές εντυπώσεις από τις ψυχοτρόπες ουσίες. Γιατί, πράγματι, γινόμαστε μάρτυρες ενός ονειρόκοσμου που σχεδιάζεται στη βάση μιας αντιληπτικής έκτασης, η μνήμη της οποίας αφυπνίζεται εντός των νεοτερικών φαντασμάτων και ουτοπιών. Καθένας βιώνει το ίδιο καθολικό περιβάλλον· αλλά ένα περιβάλλον που καθοδηγεί τις προσωπικές του αποκαλυπτικές περιπέτειες.

Θα ήθελα να επικαλεστώ το έργο του αμερικανού εικαστικού, Άλεξ Γκρέι, για να εμβαθύνω στην ψυχεδελική αισθητική της ζωής. Ο Γκρέι είναι μια προσωπικότητα που χαίρει μεγάλης εκτίμησης στη psytrance σκηνή και έχει σημασία για εμάς καθώς είναι ένας από τους πιο ένθερμους υποστηρικτές του διαφωτιστικού προτάγματος της ψυχεδελικής αλήθειας. Τα έργα του Γκρέι είναι σωματοκεντρικά και ακολουθούν το μέλημά του να δείξει, όπως αναφέρει, «το οικουμενικό ταξίδι του Ανθρώπου μέσα από την αφήγηση της θεραπείας και της φώτισης.» Αυτός ο ανθρωποκεντισμός συνάδει με την φαντασίωση της αφύπνισης, η οποία και εκκινεί με τις εντυπώσεις από τις ψυχοτρόπες ουσίες.

Η τυπική του τεχνοτροπία απεικονίζει την ανθρωπινότητα με τρόπους ώστε να ανταποκρίνεται σε μια οικουμενική λογική. Το σώμα διακρίνεται μέσω των διαγραμμάτων των μεσημβρινών, διαφόρων ιατρικών χαρτών και άλλων ψυχικών, πνευματικών ή ενεργειακών διαδρομών. Τα εξωτερικά χαρακτηριστικά απουσιάζουν κομίζοντας την ουτοπία της ομοιότητας, και οι διάφορες ροές διασταυρώνονται διαχωρίζοντας αλλά και ενώνοντας τα ποικίλα συστήματα που αρθρώνουν την ανθρώπινη οντότητα. Γιατί πράγματι, η φαντασία της οικουμενικότητας του ατόμου με τη δυνατότητα διασύνδεσης απεικονίζεται μέσω των σύγχρονων αναπαραστατικών αφηγήσεων του συστήματος. Η ουσία του ανθρώπου περιγράφεται με συστήματα και ως σύστημα, και ακόμα καλύτερα, με τον τρόπο του συστήματος: τη δικτύωση και τη σύνδεση των οντοτήτων σε ένα πλέγμα.

Η γλώσσα του δικτύου επικυρώνεται ως η κοινωνική γλώσσα που μπορεί να συλλάβει το διαπερατό του ατόμου και να εκφράσει τις παγκοσμιοποιημένες του διαστάσεις· αλλά και να υπερβεί τους εγκόσμιους (πολιτικούς ίσως) διχασμούς καθώς ενσωματώνει την ουτοπία μιας ιδανικής σύνδεσης που τουλάχιστον στην psytrance φαντασίωση επιτελείται μέσα από την αντιληπτική εντύπωση ενός αισθητηριακού συντονισμού χημικά ενισχυμένου και εντοπισμένου στο βαθμό εμπρόθετης ένδοσης στα ρυθμικά ηχοτοπία· ο οποίος συντονισμός θα αφυπνίσει τη μνήμη ανεκτικότητας μέσα από το ταξίδι. Η τέχνη του Άλεξ Γκρέι αναπαριστά και διαπλάθει έναν άνθρωπο επιφορτισμένο με την αξίωση της απελευθέρωσης από τα όριά του και σύνδεσής του με τον κόσμο, μέσα από την ένταξή του σε έναν χάρτη βιολογικών και πνευματικών διαδρομών και ροών ενέργειας-δύναμης. Επαναφέροντας τον άνθρωπο στη νεοτερική αποστολή της διαφώτισης μέσω της αποκαλυπτικής ψυχεδελικής εμπειρίας τον καθιστά ιερό όπως χρησιμοποιεί τον όρο ο φιλόσοφος Τζόρτζιο Αγκάμπεν.

Για τον Αγκάμπεν, ο οποίος συνεχίζει την συζήτηση του Μπένγιαμιν για την κατάσταση εξαίρεσης του Σμιτ, δηλαδή τους νομικο-πολιτικούς όρους με τους οποίους το υποκείμενο της νεοτερικότητας καθίσταται πεδίο πολιτικής παρέμβασης, το σώμα χαρακτηρίζεται ιερό όταν εντοπίζεται σε μια σφαίρα «διπλής εξαίρεσης». Ως πεδίο

αναφοράς της αποκαλυπτικής αλήθειας, δηλαδή, εμφανίζεται τόσο ως καθημερινό, έκπτωτο και απαίδευτο, όσο και ικανό να ανακτήσει τη δυννητική του λάμψη μέσω της ολικής ψυχεδελικής γνώσης· εκφραστής της οποίας επιθυμεί να γίνει ο Γκρέι. Το σώμα ιεροποιείται, εφόσον εντάσσεται σε μια πολιτική ζώνη που κάνει διανοητή την αποκαλυπτική του διάσταση. Γίνεται ιερό καθώς του προσδίδεται περισσότερη ζωή από όση «φυσιολογικά» έχει.

Στην αισθητική της ζωής του Άλεξ Γκρέι, μπορούμε να δούμε τόσο τα ιδεώδη κοσμοπολιτισμού που διαπερνούν την κουλτούρα της psytrance σκηνης, όσο και τις επιθυμητικές εικόνες αποκαλυπτικής υπέρβασης και ευφορικής συν-ένωσης, που επιδίδουν συναισθηματική υπερ-αξία στον χημικό psytrance εορτασμό. Εορτασμός που επιτελείται μέσω της σπατάλης: την κατανάλωση ουσιών και τον εξαντλητικό χορό. Θα ήθελα να μοιραστώ ένα εθνογραφικό παράδειγμα ώστε να εξετάσουμε τα όρια αυτού του ορίζοντα σπατάλης, έτσι όπως τουλάχιστον τα έχω συναντήσει μέσα από την έρευνά μου.

Το εθνογραφικό παράδειγμα αφορά μια συζήτηση που είχα με έναν φίλο και συνομιλητή μου στο Ozora 2009 στην Ουγγαρία, ένα από τα πιο διάσημα psytrance φεστιβάλ στην Ευρώπη. Τον είχα γνωρίσει μαζί με τη σύντροφό του στη διάρκεια του φεστιβάλ. Ήταν και οι δυο, από τους πιο νεαρούς συνομιλητές που είχα· γνώριζαν όμως την φεστιβαλική κουλτούρα έχοντας πάει σε αρκετά φεστιβάλ σε λίγα μόνο χρόνια. Την περίοδο εκείνη, μάλιστα, ήταν πολύ φειδωλοί στις καταχρήσεις. Δύο χρόνια πριν είχαν κάνει ένα road trip που κράτησε δύο μήνες· πήγαιναν από το ένα φεστιβάλ στο άλλο πουλώντας υγρό LSD. Με τα χρήματα που έβγαζαν κάλυπταν τις καθημερινές τους ανάγκες. Στο τέλος όμως, ο συνομιλητής μου κατέληξε να έχει 40 πυρετό και να αποκτήσει άσθμα από την κραιπάλη.

Ήταν, λοιπόν, η τελευταία μέρα του εβδομήμερου φεστιβάλ και καθόμασταν σε έναν λόφο στο main stage χαζεύοντας ένα πλήθος 7000 ατόμων να χορεύει. Στην θέα των πρώτων βοηθειών να πηγαиноέρχεται στην πίστα μαζεύοντας λιπόθυμα άτομα και στη διαπίστωση του συνομιλητή μου ότι ήταν η πρώτη φορά που έβλεπε τόσο ενεργή ομάδα πρώτων βοηθειών και, μάλιστα, να φαίνεται σαν κάτι το φυσιολογικό, άρχισε να διηγείται μια ιστορία από ένα άλλο φεστιβάλ που είχε πάει το προηγούμενο έτος, στο Boom 2008 στην Πορτογαλία.

Ένας άνδρας πέθανε στο φεστιβάλ εκείνο την τελευταία μέρα του πάρτι, και κανείς δεν ήξερε ποιος ήταν. Οι οργανωτές μάταια προσπαθούσαν επί ώρες να βρουν την ταυτότητά του και το μόνο που ήξεραν, πως ήταν Γάλλος, 33 ετών. Ανήμποροι να βρουν την παρέα του σταμάτησαν την μουσική του main stage και ζήτησαν από τους Γάλλους να ψάξουν τους φίλους τους, και σε περίπτωση που δεν έβρισκαν κάποιον, να πήγαιναν ευθύς αμέσως στις πληροφορίες. Ζήτησαν επίσης από το πλήθος να είναι πιο προσεκτικό με την υγεία του, και ανακοίνωσαν πως θα τιμούσαν την απώλεια του Γάλλου με την παράταση του πάρτι φέρνοντας έναν καλεσμένο DJ.

Το μέλημα του συνομιλητή μου να μοιραστεί αυτό το περιστατικό φανερώνει τον σκεπτικισμό του για την ψυχεδελική αισθητική της ζωής, που ενώ αποθεώνεται στη psytrance φαντασμαγορία συγχρόνως ακυρώνεται με τον θάνατο. Έννοιες που πρεσβεύει ο κοσμοπολιτισμός της psytrance σκηνης όπως «γνώση» και «κατανόηση»,

αποδιοργανώνονται από την συνειδητοποίηση ότι ο καθένας είναι «στο τριπ του», από την αδιαφορία για το τι κάνει ο διπλανός σου στο stage ή από την επίγνωση ότι ζούμε σε μια κοινωνία που θέλει να μας σπαταλήσει. Ο θάνατος του Γάλλου, δηλαδή, γίνεται ταμπού, εφόσον προσθέτει ένα όριο όπου η σπατάλη του σώματος δεν έχει τη συνδήλωση της αποκάλυψης αλλά γίνεται «θυσία ζωής». Η εθνολογική έννοια του ταμπού μας δείχνει την αμφίσημη θέση του θανάτου στην psytrance αισθητική της ζωής: καθώς, δηλαδή, τα ιδανικά της γνώσης και της αφύπνισης υφίστανται πλήρης εκκένωση στην εικόνα του θανάτου, η μέριμνα του εαυτού εμπεδωμένη στην ηθική του κοσμοπολιτισμού, αποκτά περισσότερο νόημα από ποτέ.

Επιτρέψτε μου να συνεχίσω αυτή τη σκέψη:

Όπως έχω αναφέρει, η σπατάλη στη psytrance φιλολογία χρησιμοποιείται, κατά κύριο λόγο, ως ένα ερμηνευτικό όχημα που μαρτυρά την οριακή ποιότητα του psytrance δρώμενου. Θα αναφέρω ένα απόσπασμα από τον ανθρωπολόγο Σαν Τζον – έναν από τους πολυγραφότατους ερευνητές της psytrance κουλτούρας για να δούμε το πώς ακριβώς γίνεται κατανοητή. Επικαλούμενος την θεώρηση του Ζωρζ Μπατάιγ για τη δαπάνη και τη σχέση αυτής με τη θυσία, αναφέρει:

«Τα psytrance φεστιβάλ είναι φυσικοί τόποι της υπερβολής, λόγω της ανάλωσης της πλεονάζουσας «ενέργειας», λόγω του καψίματος αυτού που έχει μεταφραστεί ως το «καταραμένο απόθεμα» της κοινωνίας. Το έθος των psytrance φεστιβάλ εμπεδώνει μια ριζική διαφορά, ένα ντελίριο γεννημένο από την έκθεση στο πανίσχυρο μπάσο και τα ακραία συχνοτικά φάσματα, και από την κοινή μέθη. Αυτές είναι συνθήκες για επικούς εκτροχιασμούς του μυαλού και για βίαιες παρεμβάσεις στο σώμα, οι οποίες μπορούν να προβούν μοιραίες, όπως και έγινε στο Sonica 2007 στην Ιταλία, όπου ένας άνδρας πέθανε από υπερβολική δόση, όπως εικάζεται, σπασμένης με ατροπίνη, κοκαΐνης. Η πιο κοινή ένδειξη παράβασης των ορίων είναι οι απώλειες που επέρχονται από τον συνδυασμό ακραίων καιρικών συνθηκών, αφυδάτωσης, ασθενειών, υπερβολικής χρήσης ουσιών και άλλων παραγόντων. Ακόμα πιο σύνηθες είναι όταν ξεφτιλίζεσαι στη πίστα περικυκλωμένος από ένα τερατώδες ηχοσύστημα επί συνεχόμενες μέρες και νύχτες. Στη γενική οικονομία της θυσίας του Μπατάιγ, το να σπαταλιέσαι είναι παραγωγικό, ακόμα και μόνο για ισορροπία και αναζωογόνηση»

Μπορούμε να διακρίνουμε, ότι η σπατάλη εμφανίζεται ως ένα επιθυμητικό στοιχείο λόγω ενός *πλεονάσματος ενέργειας που πρέπει να θυσιαστεί* «ακόμα και μόνο για ισορροπία και αναζωογόνηση». Για τον Μπατάιγ, συγκεκριμένα, το πλεόνασμα ενέργειας είναι υποπροϊόν του καθημερινού παραγωγικού ιστού και αντανακλά, με κάποιαν έννοια, τον νεοτερικό τρόπο ζωής του παραγωγικού υποκειμένου. Το να καίγεσαι στη πίστα επί μέρες και νύχτες, δηλαδή, αποτελεί μια πράξη θυσίας όχι μόνο του πλεονάσματος ενέργειας αλλά και της ίδιας της παραγωγικής τάξης που αναγκάζει το σώμα να είναι παραγωγικό ή του φαντασιακού εαυτού που προσδέεται στην υλικότητα της καπιταλιστικής κοινωνίας. Σε αυτό το εγχείρημα ιεροποίησης της σπατάλης ως μη παραγωγική συμπεριφορά, όμως, εμφανίζεται εξίσου μια αδυναμία να αναγνωριστεί ο σκεπτικισμός του υποκειμένου και η μέριμνά του για πρόνοια και ασφάλεια. Εμφανίζεται μια αδυναμία να διαχωριστεί η «ιερότητα της σπατάλης» από

το «ταμπού του θανάτου». Ο Αγκάμπεν που εξετάζει την «ιερή ζωή» μέσα από την κριτική στην διεκδίκηση του Μπατάιγ για κυριαρχία του υποκειμένου μέσω της ριζικής εμπειρίας, αναφέρει πως αυτή η αδυναμία διάκρισης συμβαίνει επειδή και ο ίδιος ο Μπατάιγ ακολουθεί «χωρίς να το συνειδητοποιεί την κίνηση που ωθεί τη νεωτερικότητα να καταστήσει τη ζωή ως τέτοια (δηλαδή ιερή), το διακύβευμα στους πολιτικούς αγώνες».

Το υποκείμενο, δηλαδή, δεν αποβαίνει ιερό λόγω σπατάλης ενός αποθέματος ενέργειας που έχει συσσωρευτεί, και όπου κατά τη σπατάλη ενδέχεται να ξεπεράσει τα όριά του λόγω αυτής της τόσο ισχυρής επιθυμίας. Το υποκείμενο επιδεικνύει, πράγματι, μια βουλητική διάθεση απέναντι στη σπατάλη και στην τεχνο-αισθητική του φεστιβάλ οφείλει να τη διεκδικήσει μέσω των psytrance μηχανισμών και συγχρόνως με μια αυστηρή πρόνοια για το σώμα. Ο θάνατος δεν προκύπτει ως ατυχής συνδυασμός παραγόντων όπως το απόσπασμα αφήνει να διαφανεί, αλλά ως αδυναμία να εγγραφούν, να υπερασπιστούν και να εμπεδωθούν «σωματικά», οι κανόνες και οι απαιτητικοί πολιτισμικοί όροι ενός αισθητικοποιημένου δημόσιου χώρου, ο οποίος προδιαθέτει, εξασφαλίζει και κάνει διανοητή τη σπατάλη σε ένα μυθολόγημα ρών ενέργειας, ζωής και δύναμης.

Πράγματι, το να σπαταλάς ενέργεια, επί μέρες και νύχτες, στο stage ενός φεστιβάλ αποτελεί την πιο ενεργητική εμπλοκή με την psytrance μυθολογία. Η κατάφαση στην τεχνο-διαμεσολαβημένη αυτή πολιτική ζώνη εκθέτει το υποκείμενο στις δυνάμεις των μηχανισμών αναπαραγωγής του psytrance συμβάντος. Αν με την υπόσχεση για μια υπερβατική εμπειρία τονίζεται η εικόνα μιας πιο πλήρη ζωής και η επιστροφή μιας ιερότητας που έχει χαθεί, τότε με την εκδραμάτιση της psytrance φαντασμαγορίας το σώμα εξοικειώνεται με τις βιταλιστικές υποσχέσεις για μια «οικουμενική ζωή» έτσι όπως οργανώνεται στον τεχνολογικό ορίζοντα, όπου τα σώματα είναι διαπερατά και συνδεδεμένα σε ένα συνεκτικό ιστό. Τα υποκείμενα, δηλαδή, εγγράφονται με μνήμες δυνητικών μελλόντων, αρχετυπικών παρελθόντων και την εικόνα του οικουμενικού, διασυνδεδεμένου και διάφανου σώματος μιας οιονεί επερχόμενης νεωτερικότητας.

Το psytrance δρώμενο είναι παραδειγματικό της διασάλευσης των σχέσεων φανταστικού και πραγματικού, την οποία ο Περνιόλα αναφέρει ως χαρακτηριστικό των ταυτίσεων στις παραστάσεις που ακινητοποιεί η εικόνα. Το psytrance δρώμενο είναι, επίσης, ενδεικτικό των ορίων του μεταπολεμικού κόσμου, και της διαλεκτικής σχέσης μεταξύ πολιτιστικών κινημάτων-διεκδικήσεων και μαζικής έκφρασης. Και είναι ενδεικτικό των ορίων αυτών καθώς το psytrance δρώμενο δεν αφορά ένα προϊόν προορισμένο απλά για μαζική κατανάλωση· το ρίσκο που ενέχεται στην ανάληψη του εγχειρήματος νομαδισμού και ψυχεδελικής περιπέτειας είναι εφάμιλλο των πολιτικών που πυκνώνει: πολιτικές που αφορούν τη διεκδίκηση νέων κόσμων και που αισθητικά αναδιφούν τα όρια του γνώριμου και οικείου. Επουδενί φυσικά, τέτοιοι κόσμοι δεν έρχονται αυτοί καθαυτοί· τουναντίον αυτό που συμβαίνει είναι ένα είδος μνημονικής αρχειοθέτησης διαφορετικών εντυπώσεων κόσμου, και η εγγραφή στη συνείδηση της δυνατότητας ταξιδιού και μετακίνησης σε άλλες πραγματικότητες.

Το ερώτημα της αισθητικοποίησης της πολιτικής είναι, πράγματι, κρίσιμο στο ότι δεν μας αποσπά την προσοχή προς ερωτήματα που μας ταυτίζουν στην παραγωγή νέων κόσμων αλλά μας εφιστά την προσοχή στην αισθητική των ουτοπιών και στις υποσχέσεις που κομίζουν οι εικόνες.